

Komisija za ocjenu teme doktorske disertacije i
provjeru uslova kandidata mr. Perice Ivaneka

NAUČNO- NASTAVNOM VIJEĆU
FILOZOFSKOG FAKULTETA UNIVERZITETA U BANJALUCI

Odlukom Naučno-nastavnog vijeća Filozofskog fakulteta Univerziteta u Banjaluci, od 02.12. 2013. god., broj: 07/2255-3/13 izabrani smo u Komisiju za ocjenu teme doktorske disertacije: “*Stručno usavršavanje nastavnika i obrazovno-vaspitna postignuća učenika srednje škole*”, kandidata mr. Perice Ivanek. Zahvaljujući na povjerenju, Vijeću podnosimo sljedeći

I Z V J E Š T A J

Kratka biografija kandida

Kandidat Perica Ivanek je rođen 1972. godine u Tuzli. Osnovnu školu je završio u Tinji, a u Tuzli 1991. g. srednju Medicinsku školu. Nastavnički fakultet, odsjek pedagogija, završio je u Mostaru 2007. godine, gdje je takođe završio i postdiplomski studij 2011.godine. Kao školski pedagog je radio u II Osnovnoj školi u Srebreniku 2008. godine, a od aprila 2009. godine zaposlen je kao pedagog u JU Poljoprivrednoj i medicinskoj školi u Brčko distriktu BiH. Kandidat je pohađao brojne seminare i savjetovanja, a na nekim i u svojstvu predavača.

Kandidat Perica Ivanek je u oktobru 2013.godine objavio naučnu monografiju pod nazivom: „*Sukobi u komunikaciji učenika i nastavnika*“, veoma dobro ocjenjenu od strane recenzenata, istaknutih i priznatih profesora: doc.dr. Husejna Musića, prof.dr. Mileta Ilića i prof.dr. Ruže Tomić.

Pored monografije, kandidat je objavio i nekoliko naučnih i stručnih radova.

a) Naučni radovi:

1. *Stil rada nastavnika kao faktor sukoba u komunikaciji između učenika i nastavnika*; (januar 2012., Educa)
2. *Razredna klima kao faktor sukoba u komunikaciji između učenika i nastavnika*; (februar 2012., Aperion, II Međunarodna konferencija sportske nauke i zdravlja, Banjaluka);
3. *Pozicija učenika i nastavnika u nastavi kao faktor sukoba u komunikaciji*; (april 2012., VIII Kongres crnogorske sportske akademije /IX naučna konferencija/, Nikšić, Crna Gora);

b) Stručni radovi:

1. *Razredna klima u funkciji stvaranja kvalitetne komunikacije i interakcije u nastavi*; (januar 2012., Logos, Mostar)
2. *Lideri promjena*, (maj, 2013., VI Međunarodna interdisciplinarna naučno-stručna konferencija Vaspitno-obrazovni i sportski horizonti, Subotica, R. Srbija);

2. *Lideri promjena*, (maj, 2013., VI Međunarodna interdisciplinarna naučno-stručna konferencija Vaspitno-obrazovni i sportski horizonti, Subotica, R. Srbija);

Predmet i značaj istraživanja

Za izradu doktorske disertacije mr. Perica Ivanek predlaže temu: *Uticaj interaktivnog usavršavanja nastavnika za nenasilnu komunikaciju i responsabilnu interakciju na obrazovno-odgojna postignuća učenika srednje škole*. Baveći se pozivom školskog pedagoga svakodnevno se susreće s mnogobrojnim poteškoćama i problemima u realizaciji nastavnog procesa, posebno odgojnog djelovanja nastavnika, i posljedica koje takvo stanje ima na učenike. Uzroci su tome veoma različiti. Nekada se radi o manjim, a nekada o većim poteškoćama i problemima, a posebno se ističu odgojni problemi u razredu, za vrijeme nastave i odmora, problemi koji nastaju u učionici između nastavnika i učenika, ali i između samih učenika. Učenici izražavaju svoje nezadovoljstvo odnosom pojedinih nastavnika prema njima, tuže se na postupke nastavnika kao i na njihov tretman kao učenika. Nerijetko u suzama traže pomoć pedagoga, direktora, roditelja... A s druge strane imamo bespomoćne nastavnike, koji se, također, obraćaju školskom pedagogu tražeći savjet, podršku, pomoć u rješavanju nastalih problema. Jedni optužuju druge da nisu u pravu, da ih nisu saslušali i razumjeli. Školski pedagog je tu da ih sasluša, da ih razumije, ali da im i pomogne. Upravo su ovo razlozi odabira navedene teme.

Izabrana tema, kao i rad na doktorskoj disertaciji, posvećen je naučnom istraživanju mogućnosti unapređivanja komunikacijsko-interakcijskih kompetencija nastavnika interaktivnim stručnim usavršavanjem, što bi vodilo ostvarenju kvalitetnijih interpersonalnih odnosa i poboljšanju obrazovno-odgojnih postignuća učenika u srenjoj školi.

Cilj, zadaci i hipoteze doktorske disertacije

Osnovni cilj disertacije mr. Perice Ivaneka jeste unaprijediti poučavanje sa aspekta nastavnika, i učenje s aspekta učenika na tačno određenom području koje definiraju određeni uvjeti a što bi moglo poslužiti kao model unapređenja nastavne prakse i u drugim uvjetima, odnosno školama.

Polazeći od kritičke analize tradicionalnog modela stručnog usavršavanja nastavnika, namjera ovog rada je, eksperimentalnim djelovanjem, koristeći inovativne interaktivne metode stručnog usavršavanja nastavnika, uticati na nastavnike, usavršavajući njihove kompetencije u segmentu međuljudskih odnosa i socijalne interakcije, koje bi oni prenosili na učenike, što bi u konačnici dovelo do većih vaspitno-obrazovnih postignuća učenika.

Složenost cilja ovog istraživanja determinisala je istraživačke zadatke, koji su njegova operacionalizacija i u čijoj su funkciji, te s tim u vezi, zadaci ovog rada bi bili: utvrditi da li će nakon provedenog interaktivnog stručnog usavršavanja nastavnika za nenasilnu komunikaciju i responsabilnu interakciju, učenici postići u prosjeku statistički značajno bolje rezultate u odnosu na inicijalno ispitivanje i tradicionalno (predavačko) usavršavanje u sledećim segmentima:

1. prosječnim ocenama uspjeha u učenju iz dva izabrana predmeta (1 općeobrazovni i 1 stručni predmet u E₁-grupi),

2. prosječnoj ocjeni općeg uspjeha učenika E₁-grupe.
3. u intenzitetu stavova nastavnika prema nenasilnoj komunikaciji sa učenicima,
4. u demokratskoj participaciji učenika u pripremanju, izvođenju i vrednovanju nastavnog procesa,
5. u ocjeni iz vladanja učenika,
6. u intenzitetu stavova učenika prema nastavnicima, nastavi i učenju,
7. u intenzitetu stavova nastavnika prema učenicima, nastavi i učenju,
8. u intenzitetu stavova nastavnika prema socijabilnosti i empatičnosti,
9. u intenzitetu stavova nastavnika prema učešću u interakciji i komunikaciji u nastavi,
10. u intenzitetu stavova nastavnika i učenika prema motivaciji za učenje.

Kandidat u disertaciji za polazište uzima *generalnu hipotezu*: Pretpostavljamo da će *interaktivno stručno usavršavanje nastavnika za nenasilnu komunikaciju i responsibilnu interakciju, uticati na unapređenje njihovi komunikacijsko-interakcijskih kompetencija u nastavi, što će dovesti do postizanja statistički značajno boljih obrazovno-odgojnih rezultata učenika nego kod uobičajene „tradicionalne nastave“*.

Ova generalna hipoteza ima i slijedeće *pomoćne hipoteze*:

1. Pretpostavljamo da će postignuće učenika (ishodi ili rezultati učenja i vladanja), ostvareni u radu sa nastavnicima koji su interaktivno osposobljavani za nenasilnu komunikaciju i responsibilnu interakciju, biti statistički značajno bolji u odnosu na postignuće učenika koji su radili sa nastavnicima koji se usavršavaju na tradicionalan (predavački) način ;
2. Očekujemo da će nastavnici nakon provedenog interaktivnog stručnog usavršavanja za nenasilnu komunikaciju i responsibilnu interakciju, postići u prosjeku statistički značajno bolje rezultate u odnosu na inicijalno ispitivanje i tradicionalno (predavačko) usavršavanje, u intenzitetu stavova nastavnika prema nenasilnoj komunikaciji sa učenicima;
3. Pretpostavljamo da će nastavnici, nakon provedenog interaktivnog stručnog usavršavanja za nenasilnu komunikaciju i responsibilnu interakciju, postići u prosjeku statistički značajno bolje rezultate u odnosu na inicijalno ispitivanje i tradicionalno (predavačko) usavršavanje u intenzitetu stavova nastavnika prema responsibilnoj interakciji u odgojno-obrazovnom procesu, vezano za demokratsku participaciju učenika u pripremanju, izvođenju i vrednovanju nastavnog procesa;

4. Vjerujemo da će nakon provedenog interaktivnog stručnog usavršavanja nastavnika za nenasilnu komunikaciju i responsibilnu interakciju, učenici postići u prosjeku statistički značajno bolje rezultate u odnosu na inicijalno ispitivanje i tradicionalno (predavačko) usavršavanje, u intenzitetu stavova prema nastavnicima, nastavi i učenju;
5. Vjerujemo da će nastavnici, nakon provedenog interaktivnog stručnog usavršavanja za nenasilnu komunikaciju i responsibilnu interakciju, postići u prosjeku statistički značajno bolje rezultate u odnosu na inicijalno ispitivanje i tradicionalno (predavačko) usavršavanje u intenzitetu stavova nastavnika prema učenicima, nastavi i učenju;
6. Očekujemo da će nastavnici, nakon provedenog interaktivnog stručnog usavršavanja za nenasilnu komunikaciju i responsibilnu interakciju, postići u prosjeku statistički značajno bolje rezultate u odnosu na inicijalno ispitivanje i tradicionalno (predavačko) usavršavanje u intenzitetu stavova nastavnika prema socijabilnosti i empatičnosti;
7. Pretpostavljamo da će nastavnici, nakon provedenog interaktivnog stručnog usavršavanja za nenasilnu komunikaciju i responsibilnu interakciju, postići u prosjeku statistički značajno bolje rezultate u odnosu na inicijalno ispitivanje i tradicionalno (predavačko) usavršavanje u intenzitetu stavova nastavnika prema učešću u interakciji i komunikaciji u nastavi;
8. Očekujemo da će nastavnici i učenici, nakon provedenog interaktivnog stručnog usavršavanja za nenasilnu komunikaciju i responsibilnu interakciju, postići u prosjeku statistički značajno bolje rezultate u odnosu na inicijalno ispitivanje i tradicionalno (predavačko) usavršavanje u intenzitetu stavova nastavnika i učenika prema motivaciji za učenje.

Aktuelnost i podobnost teme doktorske disertacije

Kao što smo naveli tema za navedenu doktorsku disertaciju je izuzetno aktuelna i malo istražena, a veoma je interesantna za nauku i praksu vaspitanja i obrazovanja. Usavršavanje kompetencija nastavnika vezanih za nenasilnu komunikaciju i responsibilnu interakciju što na kraju treba da rezultira boljim postignućem učenika u učenju i vladanju u srednjoj školi, nedovoljno su istražen faktor u inoviranju nastavnog rada u obrazovanju. Navedeni naučno-istraživački projekat ima za cilj na jedan savremen, inovativan i interaktivan način unaprijediti kompetencije nastavnika u navedenom domenu i s njim u vezi izrada strategije vođenja tog procesa jedno je od značajnih pitanja unapređenja vaspitno-obrazovnog rada.

U teorijskom smislu značaj istraživanja je da se sistem vođenog uopštavanja, bez obzira što će rad tretirati opšte pojmove, zasnuje na naučnoj osnovi, da se učini pokušaj rekonstrukcije tradicionalnog saznavnog modela, dajući nužnu pedagošku i didaktičko-metodičku osnovu. Dakle, istraživanje će dati i naučne i praktične rezultate koji će biti od velike koristi za nauku i obrazovanje u cjelini.

Iz svega navedenog je više nego jasno da je tema *Uticaj interaktivnog usavršavanja nastavnika za nenasilnu komunikaciju i responsibilnu interakciju na obrazovno-odgojna postignuća učenika srednje škole* vrlo aktualna i više nego podobna za obradu u doktorskoj disertaciji, jer treba da odgovori na niz otvorenih pitanja u pedagoškoj teoriji i praksi.

Pregled stanja u području istraživanja (kod nas i u svijetu)

U dostupnoj literaturi nisu identifikovani radovi koji su se direktno bavili pedagoškim i didaktičko-metodičkim aspektima interaktivnog osposobljavanja nastavnika za usvajanje potrebnih komunikacijsko-interakcijskih kompetencija u vidu nenasilnog komuniciranja i ostvarivanja demokratske participacije učenika. Zbog toga će doktorska disertacija kandidata mr.sc. Perice Ivaneka *Uticaj interaktivnog usavršavanja nastavnika za nenasilnu komunikaciju i responsibilnu interakciju na obrazovno-odgojna postignuća učenika srednje škole* biti originalan naučno-istraživački rad koji će sa ovih aspekata otkriti značajna naučna i praktična otkrića iz ove veoma interesantne i aktuelne oblasti vaspitanja i obrazovanja. Navest ćemo nama dostupne radove koji su na određeni način proučavali i objašnjavali ovu problematiku:

- Brajša, P. (1994) : *Pedagoška komunikologija*. Zagreb: Školske novine
- Brajša, P. (1996): *Umijeće razgovora*, Pula: C.A.S.H.
- Bratanić, M. (1993): *Mikropedagogija, interakcijsko-komunikacijski aspekt odgoja*, (III izdanje), Zagreb, Školska knjiga
- Bratanić, M. (1996): *Paradoks odgoja*, Zagreb, Hrvatska sveučilišna naklada
- Bratanić, M. (1997): *Susreti u nastavi*, Zagreb, Školska knjiga
- Bratanić, M. (2008): *Pregled kompetencija nastavnika prema izvorima / u rukopisu/*, Zagreb
- Branković, D. i Ilić, M. (2003) : *Osnovi pedagogije*, Banja Luka, Filozofski fakultet
- Branković, D. i Ilić, M. i drugi (2005): *Inovacije u univerzitetskoj nastavi*, Banja Luka, Filozofski fakultet
- Dunderović R., Radovanović I., Levi S., (2009): *Upravljanje razredom* Psihološki i pedagoški aspekti upravljačke funkcije nastavnika, Beograd, Učiteljski fakultet
- Gordon, T. (1998): *Kako biti uspješan nastavnik*, Beograd: Kreativni centar
- Goleman D. (2002): *Emocionalna inteligencija*, Beograd: Geopoetika
- Goleman D. (2008): *Socijalna inteligencija*, Beograd: Geopoetika
- Glasser, W. (1994): *Kvalitetna škola*, Zagreb: Educa
- Grant, W. (1997): *Resolving conflicts, How to turn conflict into co-operation*, Rockport, MA, Element Books
- Grupa autora, (1998): *Obrazovanje za nenasilnu komunikaciju, Priručnik za nastavnike*, Banjaluka
- Ilić M., (1995): *Cilj, zadaci i sadržaji vaspitno-obrazovnog rada u uslovima savremenih promjena*, Banjaluka, Naša škola 1-2
- Ilić M., (1998): *Od tradicionalne do kvalitetne škole*, Radovi str 253-264, Banjaluka
- Ilić M., (2002): *Responsibilna nastava*, Banjaluka, Atlantik bb

- Ilić M., (2002): *Inovativni modeli vježbi u univerzitetnoj nastavi*, str. 47-115
- Ilić M., (2009): *Inkluzivna nastava*, Filozofski fakultet u Istočnom Sarajevu, Istočno Sarajevo
- Mandić, P. (1977) : *Inovacije u nastavi*, Sarajevo, Svjetlost
- Mandić, P. (1980) : *Humanizacija odnosa u školi*, Sarajevo, Svjetlost
- Musić, H. (2009): *Mikroorganizacija nastave-determinanta odnosa između učenika i nastavnika*, Tuzla: OFF-SET štamparija
- Musić, H., Muratović A. (2010): *Komunikacija u nastavi*, Tuzla: OFF-SET štamparija
- Musić, H. (2011): *Autoritarna i demokratska komunikacija*, Tuzla: OFF-SET štamparija
- Osmić, I. (2001): *Komunikacije i interakcije u nastavnom procesu: sukob ili saradnja*, Tuzla: Grin
- Suzić N., (1995): *Osobine nastavnika i odnos učenika prema nastavi*, Banjaluka, NUB Petar Kočić
- Suzić N., (1998): *Kako motivisati učenike*, Srpsko Sarajevo, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva,
- Suzić N., (1999): *Interakcija kao vid poučavanja i učenja*, Banjaluka, Ministarstvo prosvete RS
- Suzić N., (2005): *Pedagogija za XXI vijek*, Banjaluka, TT centar
- Suzić, N. (1999): *Uticao kooperativnog učenja na razvoj interpersonalnih sposobnosti i emocionalnosti*, knjiga druga, Interaktivno učenje, Banjaluka, Ministarstvo prosvjete RS i UNICEF

Iz pregleda objavljenih radova, publikacija i istraživanja može se zaključiti da se naučna javnost bavila istraživanjem i unapređenjem odnosa učenik-nastavnik, obučavanjem nastavnika za uspostavljanje kvalitetnije komunikacije, radne klime i odnosa sa učenicima, ali ne nalazimo radove koji direktno obrađuju pedagoške didaktičko-metodičke aspekte interaktivnog osposobljavanja nastavnika za usvajanje potrebnih komunikacijsko-interakcijskih kompetencija u vidu nenasilnog komuniciranja i ostvarivanja demokratske participacije učenika u svim etapama nastavnog procesa srednje škole, koji su predmet ovog naučno-istraživačkog rada.

Značaj istraživanja sa stanovišta aktuelnosti u određenoj naučnoj oblasti

U teorijskom smislu značaj istraživanja je da se učini pokušaj rekonstrukcije tradicionalnog modela usavršavanja komunikacijsko-interakcijskih i didaktičko-metodičkih kompetencija nastavnika, primjenom inovativnih interaktivnih metoda, dajući nužnu pedagošku i didaktičko-metodičku osnovu. Dakle, istraživanje će dati i naučne i praktične rezultate koji će biti od velike koristi za nauku i obrazovanje u cjelini.

Iz svega navedenog je više nego jasno da je tema *Uticao interaktivnog usavršavanja nastavnika za nenasilnu komunikaciju i responsibilnu interakciju na obrazovno-odgojna postignuća učenika srednje škole* vrlo aktuelna i više nego podobna za obradu u doktorskoj disertaciji, jer treba da odgovori na niz otvorenih pitanja u pedagoškoj teoriji i praksi.

Na osnovu navedenih podataka možemo zaključiti da tema nije istražena i da će imati teoretski, praktični i društveni značaj.

Veza sa dosadašnjim istraživanjima

Iz pregleda objavljenih radova, publikacija i dosadašnjih dostupnih istraživanja, može se zaključiti da se naučna javnost bavila istraživanjem i unapređenjem nastavničkih kompetencija kada su u pitanju odnosi direktnih sudionika nastavnog procesa, ali ne nalazimo radove koji direktno i cjelovito obrađuju pedagoške didaktičko-metodičke i komunikacijsko-interakcijske aspekte osvješćivanja pojmova i usvajanja načina nenasilnog komuniciranja i odgovorno- interakcijskog načina djelovanja u nastavi srednje škole, na jedan savremen, interaktivan način, a što jeste predmet ovog naučno-istraživačkog rada.

Podobnost kandidata

Priloženi projekat i navedena literatura, te dugogodišnje iskustvo kandidata kao nastavnika i školskog pedagoga, istraživača pedagoške teorije i prakse, uveravaju nas da će kandidat uspješno uraditi, istražiti, interpretirati i naučno elaborirati navedeni projekat, odnosno temu i da će istu uspješno napisati i javno odbraniti pred imenovanom Komisijom. U svom dosadašnjem radu, kandidat je uspješno radio na istraživanju i publikovanju radova iz oblasti komunikacijsko-interakcijskog odnosa u nastavi, značajnih pedagoških pitanja vezanih za odnos nastavnik-učenik i refleksiju istog na ishode učenja učenika, te smatramo da će dosadašnje iskustvo, znanje, originalnost i objektivnost istraživača doprinijeti da se uspješno istraži, napiše i odbrani doktorski rad iz ove oblasti. Smatramo da publikovani radovi kandidata pokazuju da ima smisla za naučno-istraživački rad i da sa uspjehom može raditi na realizaciji navedene teme za doktorsku disertaciju.

Iz navedenog se može zaključiti da je kandidat dobar za izradu predložene teme za doktorsku disertaciju.

Bibliografske jedinice kandidata iz oblasti na koju se odnosi tema doktorske disertacije

U svom dosadašnjem naučnom i stručnom radu kandidat je pokazao visok stepen zainteresovanosti i metodološke osposobljenosti za izvođenje istraživanja koja se tiču problematike vaspitno-obrazovnog rada. Radovi kandidata koje navodimo u daljem tekstu su u oblasti poboljšanja vaspitno-obrazovnog rada kroz uspostavljanje kvalitetnijih interpersonalnih odnosa nastavnika i učenika, viši stepen interakcijske povezanosti i iskrenije komunikacije, što govori o kandidatovoj tematskoj i istraživačkoj pripremljenosti i metodološkoj orijentaciji za izučavanje predložene teme. Stoga se očekuje da će kandidat uspješno realizovati istraživanje na predloženu temu.

Autor je knjige:

- *Sukobi u komunikaciji učenika i nastavnika*, (2013), Brčko distrikt BiH, Tang-art.

Naučni radovi:

1. *Stil rada nastavnika kao faktor sukoba u komunikaciji između učenika i nastavnika*; (januar 2012., Educa)

2. *Razredna klima kao faktor sukoba u komunikaciji između učenika i nastavnika*; (februar 2012., Aperion, II Međunarodna konferencija sportske nauke i zdravlja, Banjaluka);
3. *Pozicija učenika i nastavnika u nastavi kao faktor sukoba u komunikaciji*; (april 2012., VIII Kongres crnogorske sportske akademije /IX naučna konferencija/, Nikšić, Crna Gora);

Stručni radovi:

4. *Razredna klima u funkciji stvaranja kvalitetne komunikacije i interakcije u nastavi*; (januar 2012., Logos, Mostar)
5. *Lideri promjena*, (maj, 2013., VI Međunarodna interdisciplinarna naučno-stručna konferencija Vaspitno-obrazovni i sportski horizonti, Subotica, R. Srbija);

Knjiga kandidata mr. Perice Ivaneka „*Sukobi u komunikaciji učenika i nastavnika*“, predstavlja jednu originalnu naučnu monografiju i rezultat je uspješnog teorijsko-metodološkog utemeljenja, provedenog empirijsko-neeksperimentalnog istraživanja, rasvjetljavanja, aktueliziranja, analize, sinteze dobijenih rezultata istraživanja trajno aktuelnog problema sukoba u komunikaciji učenika i nastavnika u nastavnoj praksi, posmatranog sa pedagoškog, didaktičko-metodičkog, sociološkog, psihološkog, komunikološkog, historijskog i drugih polazišta. Svakako, značaj monografije je veoma veliki i iz razloga što može poslužiti kao osnova nastavnicima za stručno usavršavanje i kreiranje novih rješenja u komunikacijsko-interakcijskom odnosu sa učenicima i drugim sudionicima nastavnog procesa, nastalo kao proizvod iskustvenog rada školskog pedagoga.

U nekoliko svojih radova kandidat je pisao o pojmu, odnosno o biti, bitnim svojstvima, značenjima i odnosima među direktnim sudionicima nastavnog procesa, učenicima i nastavnicima, a posebno o kvaliteti uspostavljene komunikacije i interakcije, odnosno faktorima koji utiču na njeno narušavanje. To su prije svega radovi *Razredna klima kao faktor sukoba u komunikaciji između učenika i nastavnika* (rad pod brojem 1), *Razredna klima u funkciji stvaranja kvalitetne komunikacije i interakcije u nastavi* (rad pod brojem 4), kao i *Pozicija učenika i nastavnika u nastavi kao faktor sukoba u komunikaciji* (rad pod brojem 3). Poznato je da od kvalitete uspostavljenih odnosa nastavnika i učenika, razredne klime u nastavnom procesu, zavisi kvalitet komunikacije na relaciji nastavnik-učenik, što će bitno uticati na odnos učenika prema nastavi, predmetu i konkretnim sadržajima koji se usvajaju. Usvojenost pojmova komunikacija i interakcija možemo posmatrati sa pedagoškog i didaktičko-metodičkog aspekta, a stepen ostvarene interakcijske povezanosti u odnosu nastavnika i učenika je faktor koji ima odlučujuću ulogu u postizanju dobrih rezultata učenja i poučavanja. Osnovna karakteristika kvalitetnog znanja je usvojenost pojmova. Uspješnost elaboracije navedenih pojmova, osvještenje važnosti istih kod naši nastavnika, promjena njihovih stavova i uvjerenja o neophodnosti nenasilne komunikacije i responsibilne interakcije pogotovo na uzrastu srednjoškolaca, pokazuju da se može očekivati odgovarajuća naučna zasnovanost pripreme prijavljene disertacije.

Metode, tehnike i instrumenti istraživanja

Priroda problema, cilj, zadaci i hipoteze uticali su na izbor i primjenu metoda u ovom istraživanju. Njihov izbor je uslovljen i opštim metodološkim pristupom u ovom istraživanju, kao i odgovarajućim metodološkim zahtjevima, a u ovom radu bi se koristile slijedeće metode:

- Metoda teorijske analize i sinteze;
- Deskriptivni model na nivou pojedinog nastavnika, razrednika i razreda;
- Servej istraživački metod;
- Eksperimentalni model na nivou škole, školskog pedagoga, organiziranja pedagoških radionica i provođenje eksperimentalnog programa sa ciljem osposobljavanja nastavnika za humanije odnose, nenasilnu komunikaciju i responsibilnu interakciju (eksperiment sa jednom grupom i eksperiment sa paralelnim grupama);
- Studije slučaja na nivou razreda i pojedinih nastavnika, kao i na nivou škole i školskog pedagoga.

Metoda teorijske analize je i u ovom radu s obzirom na postavljeni problem osnovna metoda, iz razloga što problemu treba prići interdisciplinarno, jer je on pedagoški, didaktičko-metodički i komunikacijsko-interakcijski. Neosporno je da empirijski i eksperimentalni rad bez teorijske analize nema uporišta i ishodišta, što onemogućuje izvođenje valjanih zaključaka. Metoda teorijske analize će biti korištena s obzirom na činjenicu da postoji odgovarajući broj naučnih izvora na osnovu kojih je moguće vršiti kvantitativnu, kvalitativnu i kauzalnu analizu te izvesti odgovarajuća uopštavanja. Teorije i pristupi različitih naučnika vezano za izučavanu problematiku izvor su za potrebne podatke i poslužiće nam kao polazna osnova u našem istraživanju.

Eksperimentalna metoda: kada je u pitanju provođenje eksperimentalnog programa, realizirao bi se na način gdje bi imali eksperimentalnu i kontrolnu grupu nastavnika i učenika. Nastavnici eksperimentalne grupe bi bili aktivno uključeni u eksperiment, od početka, tj. od izrade eksperimentalnog programa pa do samog kraja. Bili bi upoznati sa materijalima koje će zajedno sa pedagogom praraditi. Za teoretsku obradu tema pripremili bi pisane materijale za nastavnike. Teme bi se obrađivale u pedagoškim radionicama u obliku interaktivnih predavanja, koji će biti potkrepljeni aktivnim oblicima rada u kojima će se usvojene spoznaje primjenjivati u odigravanim situacijama kao i u realnim uvjetima nastavnog rada u razredu. Nastavnike će se motivirati i osposobiti za izradu portfolija, svojevrsnog osobnog priručnika, u kojem će se nalaziti materijali, zadaci, zabilješke, zapažanja i slično. Pratit će se i evidentirati zainteresiranost i uspješnost svakog pojedinog nastavnika u usvajanju temeljnih znanja iz obrađenih tema, kao i provjeravati napredovanje u razvoju njihovih kompetencija za uspostavljanje i održavanje međuljudskih odnosa i uspješnosti komuniciranja. Sistematski će se pratiti svakog pojedinog nastavnika, te će se evidentirati uspješnost spoznatog, kao i primjena tog u neposrednoj nastavnoj praksi, bilo na satu predmetne nastave ili razrednika. Za to će se koristiti posebno izrađeni protokoli za sistematsko promatranje, ankete, intervjui i studija slučaja. Nastavnici će, iz

spoznate teorije i uvježbanih praktičnih kompetencija, izdvojiti ono što bi bilo interesantno i važno za njihove učenike, i to s njima, na adekvatan način, prilagođeno njihovom nivou, aktivno obraditi. Sami će, kao akcijski istraživači na svom području, voditi evidencije i sistematski pratiti napredovanje svojih učenika u kompetencijama međuljudskih odnosa i uspješne komunikacije kako na satu predmetne nastave, tako i na satu razrednika. Škoski pedagog, kao glavni istraživač, će pratiti i evidentirati uticaj osobnih postignuća i kompetencija nastavnika na kvalitetu poučavanja, a oni će kao akcijski istraživači u svom nastavnom predmetu i satu razrednika, pratiti, snimati i evidentirati uspješnost, postignuća i kompetencije učenika.

Prema tome, instrumenti u istraživanju biće:

- Protokol sistematskog posmatranja, kojim će se snimati ponašanje nastavnika i uspostavljanje interakcija s učenicima na nastavnom satu. Koristila bi se Flandersova tehnika analize interakcije u nastavi (sa eventualnim dopunama koje se odnose na segmente: neverbalna komunikacija i samostalna aktivnost učenika).
- Anketni upitnik za nastavnike, kojim bi se prikupljali podaci, stavovi i mišljenja nastavnika o nastavnom radu i učenicima i tako prikupile činjenice koje su neophodne za istraživanje problema.
- Anketni upitnik za učenike, kojim bi se prikupljali podaci, stavovi i mišljenja učenika o nastavnicima, učenju i stavovima prema školi, te tako prikupile činjenice koje su neophodne za istraživanje problema.
- Upitnik za testiranje crta ličnosti nastavnika (vidjeti koji najviše odgovara potrebama našeg istraživanja)
- Lista pitanja za intervju, sa tačno utvrđenim, precizno formuliranim pitanjima i njihovim redoslijedom.

Kada su u pitanju tehnike ili postupci koje bi koristili u ovom istraživanju, primjenili bi:

- Tehniku sistematskog posmatranja,
- Tehniku anketiranja,
- Tehniku intervjuisanja.

Očekivani rezultati doktorske disertacije

Doktorska disertacija kandidata mr Perice Ivanek *Uticaj interaktivnog usavršavanja nastavnika za nenasilnu komunikaciju i responsibilnu interakciju na obrazovno-odgojna postignuća učenika srednje škole* treba da donese nekoliko vrlo značajnih naučnih rezultata:

- Naučno zasnivanje vaspitno-obrazovnog procesa u kojem će uspostavljanje humanijih i kvalitetnijih odnosa između nastavnika i učenika imati centralno mjesto, što bi trebalo dati bolje rezultate kada je u pitanju postignuće učenika;

- bit će istražen novi način interaktivnog stručnog usavršavanja nastavnika za nenasilnu komunikaciju i responsabilnu interakciju;
- istraživaće se uticaj novog nenasilnog komuniciranja nastavnika na učenike uz njihovu pojačanu demokratsku participaciju (responsibilnost) na njihov uspjeh u učenju i vladanju;
- formirati će se jedan novi model obuke-usavršavanja nastavnika koji će voditi ka demokratizaciji odnosa u skladu sa promjenama kojima se teži u savremenim školskim sistemima;
- primjenom istog omogućit će se značajno unaprijeđivanje vaspitno-obrazovne praksa.

Procjena potrebnog vremena za izradu doktorske disertacije

Eksperiment za potrebe istraživanja biće izveden u srednjoj stručnoj školi, JU Poljoprivrednoj i medicinskoj školi Brčko distrikt BiH, u kojoj je kandidat zaposlen kao pedagog, znači u permanentnom je kontaktu sa svim ispitanicima (nastavnicima i učenicima), što nedvosmisleno obećava svakodnevni i intenzivan pristup eksperimentu, te izvođenje radionica i drugih predviđenih načina realizacije eksperimentalnog programa (fokus grupe, igre uloga, simulacije, responsabilne i druge vježbe i sl.).

Prilikom procjene potrebnog vremena za izradu doktorske disertacije imamo u vidu da je predložena tema doktorske disertacije donekle iz područja dosadašnjeg rada istraživanja kandidata; da je izradom svog magistraskog rada kandidat ovladao metodologijom empirijskih istraživanja i da je pokazao znanje iz te oblasti, te da je osposobljena da teorijski i metodološki postavi, istraži i napiše navedeni rad za doktorsku disertaciju. U tom smislu naša je procjena da bi dinamika pripremanje doktorske disertaciji bila optimalna i realna i to:

- decembar, 2013. godina, inicijalno ispitivanje nastavnika i učenika eksperimentalnih i kontrolnih grupa;
- decembar, 2013. godina, analiziranje dobijenih rezultata inicijalnog ispitivanja, te na osnovu njih finaliziranje eksperimentalnog programa (u saradnji sa nastavnicima E₁-eksperimentalne grupe);
- od januara 2014., do juna 2014.godine, sprovođenje eksperimentalnog faktora;
- juni 2014.godine, finalno ispitivanje u eksperimentalnim i kontrolnim grupama nastavnika i učenika;
- pisanje konačnog izvještaja do kraja 2014. godine.

Ime mentora sa obrazloženjem

Prof. dr Mile Ilić, redovni profesor, objavio je 8 naučnih monografija, 16 udžbenika i priručnika, 128 naučnih radova, 36 stručnih radova koji su predmetno bliski oblasti iz koje kandidat priprema disertaciju, izdvajamo najznačajnije knjige:

A) Izbor monografija i knjiga:

1. *Učenje i nastava različitih nivoa težine*. (1984). Sarajevo: Zavod za izdavanje udžbenika i nastavna sredstva. Beograd: Zavod za izdavanje udžbenika i nastavna sredstva str. 1-119.

- *Nastava različitih nivoa složenosti*. (1992). Banja Luka: "Slovo" str. 1-238.
- *Savremeni tokovi u pedagogiji*. (1994). Banja Luka: "Novi glas" 1-225.
- *Inovacije u nastavi biologije i poznavanja prirode* (prvi autor u koautorstvu sa Lj. Davidović) (dopunjeno i izmijenjeno izdanje). (1998). Beograd: Učiteljski fakultet.
- Didaktičko-metodičke osnove vaspitno-obrazovnog rada (prvi autor poglavlja sa S. Milijevićem) u knjizi grupe autora *"Pedagoško-psihološke i didaktičko-metodičke osnove vaspitno-obrazovnog rada"*. (1999). Banja Luka: Društvo pedagoga str. 91-271.
- *Responsibilna nastava*. (2000). Banja Luka: Univerzitet u Banjoj Luci. str. 1-242.
- *Interaktivno učenje II*, koautor u autorskom timu, Banja Luka: Ministarstvo prosvjete RS, 2003, str 1-286
- *Interaktivno učenje učenja IV*, koautor u autorskom timu, Banja Luka: TT centar, 2004, str. 93-161
- *Osnovi pedagogije* (koautorstvo) drugo dopunjeno izdanje, Banja Luka: Komesgrafika, 2004, str. 1-405
- *Inovacije u univerzitetskoj nastavi*, knjiga autorskog tima, Banja Luka, Filozofski fakultet, 2005, str. 47-114; 173-203
- *Teorijsko-izvedbeni model pedagoških inovacija*, koautorstvo u grupi autora, Banja Luka: Filozofski fakultet, 2005
- *Školska pedagogija*, prvi autor u tročlanom timu, prvo izdanje, Užice: Učiteljski fakultet; Banja Luka: Filozofski fakultet, 2006, str. 1-386
- *Inkluzivna nastava*. (2009). Istočno Sarajevo: Filozofski fakultet.
- *Porodična pedagogija* (2010). Banja Luka, Filozofski fakultet i Mostar, Nastavnički fakultet str.1-445
- *Uvod u Pedagogiju i didaktiku* (2010). Koautorstvo sa D.Branković, Comesgrafika str.1-196

A) Izbor naučnih i stručnih radova

1. Ilić, M. (1977). Priroda procesa socijalizacije – vrste i oblici socijalnog učenja, "Bilten", Pedagoški zavod, B. Luka, 3-4.
2. Ilić, M. (1988). Primjena nastavnih listića u poznavanju prirode. Osijek: "Život i škola" 3
3. Ilić, M. (1998). Interdisciplinarno obrazovanje metodičara. Beograd: "Pedagogija" br. 2., str. 126-132.
4. Ilić, M. *Metodološko i stručno-metodičko osposobljavanje nastavnika za individualizaciju učenja u inkluzivnoj nastavi*, Banja Luka "Naša škola" 3-4, str.28-72
5. *Učenje i poučavanje u inkluzivnoj nastavi* (2007). Banja Luka " Naša škola" 3-4, str.23-46
6. Ilić, M. (2002). *Unapređivanje, periodizacija razvoja i perspektive individualizovane nastave*, Banja Luka, " Naša škola", XL, 1-2, 2002, str. 45-57.

Ilić, M. (1976). *Obimnost domaćih zadataka i sedmični ritam radnih sposobnosti učenika*, "Putevi i dostignuća u obrazovanju i vaspitanju", RPPZ Sarajevo, br. 2.

Ilić, M. (1981). *Potreba i mogućnost organizovanja NRNT u obradi književnog teksta*. Beograd: "Pedagogija", 2.

Ilić, M. (1982). *Uticao NRNT u obradi književnog teksta na uspjeh učenika na razumijevanje pročitano teksta*. Sarajevo: "Naša škola", 5-6.

Ilić, M. (1984). *Pedagoška funkcija odjeljenjskog starješine u moralnom razvoju učenika*. Sarajevo: "Naša škola", 5-6.

Ilić, M. (1987). *Vrednovanje rada učenika, nastavnika i vaspitno-obrazovnih organizacija*. Beograd: "Ekonomika obrazovanja" br. 2.

Ilić, M. (1987). *Nastava različitih nivoa težine u poznavanju prirode i društva*, Banja Luka: "Nastava" 7. Ilić, M. (1987). *Utvrdjivanje rezultata vaspitnog rada u odjeljenjskoj zajednici*. Sarajevo: "Naša škola" 3-4-5-6.

Ilić, M. (1988). *Nastava matematike različitih nivoa težine (koautorstvo)*. "Kruševac: "Inovacije, br. 2

Ilić, M. (1995). *Cilj, zadaci i sadržaji vaspitno-obrazovnog rada u uslovima savremenih promjena*. Banja Luka: "Naša škola", br. 1-2, str. 3-21.

Ilić, M. (1998). *Istraživačko-empirijska evaluacija mogućnosti samoučenja korištenjem udžbenika Poznavanje društva za IV razred osnovne škole. Zbornik radova sa naučnog skupa sa međunarodnim učešćem "Vrednosti savremenog udžbenika II"*. Užice: Učitelj

Ilić, M. (1999). *Učenik – centar nastavnog procesa*. Beograd: "Pedagogija" 1-2., str. 60-62. ski fakultet, str. 103-116.

Ilić, M. (1999). *Interaktivna nastava različitih nivoa složenosti – IN RNS. Zbornik "Interaktivno učenje"*, Banja Luka: Ministarstvo prosvjete Republike Srpske, str. 77-108.

Ilić, M. (1999). *Istraživačko-inovaciona nastava (početnog) čitanja i pisanja*. Banja Luka: "Naša škola", br. 3-4, str. 64-72.

Ilić, M. (2000). *Stvaralaštvo učenika u optimalno diferenciranoj nastavi*. Zbornik 6. Vršac: Viša škola za obrazovanje vaspitača, str. 163-169.

Ilić, M. (2000). *Metodski postupci obrade slova*. Banja Luka: "Naša škola", br. 3-4, str. 70-87.

Ilić, M. (2001). *Razvojni tokovi i perspektive individualizovane nastave*. Beograd: "Pedagogija" br. 4, str. 19-30. I

Ilić, M. (2005). *Planiranje efikasne nastave u obrnutom dizajnu*. Banja Luka: Naša škola, br. 1 – 2. str. 141 – 156.

Ilić, M. (2004). *Mjerenje i poboljšanje brzine čitanja naglas i u sebi, te ispitivanja i unapređivanja rada na književnom tekstu. u II knjizi grupe autora Dmitrović, O.P. i saradnici: „Usavršavanje nastavnika“*, Pedagoški fakultet, Bijeljina, str. 157-215.

Ilić, M. (2008). Interaktivno učenje i djelotvorno poučavanje u inkluzivnoj nastavi. Zbornik radova sa Naučnog skupa „Nauka, kultura i ideologija“. Banja Luka: Filozofski fakultet, str. 291-311.

Ilić, M. (2007). *Učenje i poučavanje u inkluzivnoj nastavi*. Banja Luka: "Naša škola", br. 3-4, str. 25-88.

Ilić, M. (2008). *Razvijanje kognitivnih sposobnosti učenika u inkluzivnoj nastavi*. Banja Luka: "Naša škola", br. 1-2, str. 5-34.

Ilić, M. (2009). *Obrada novih programskih sadržaja u inkluzivnoj nastavi*. Banja Luka: Filozofski fakultet „Radovi“, br. 12, str. 303-320.

Ilić, M. (2009). Didaktičke osnove i vaspitne vrijednosti obrade kontraverznih nastavnih sadržaja. Zbornik sa Naučnog skupa „Naučna i duhovna utemeljenost društvenih reformi“. Banja Luka: Filozofski fakultet, str. 509-523.

Imena članova komisije sa obrazloženjem

Prof. dr. Nenad Suzić, redovni profesor, napisao je sedamnaest autorskih i sedam koautorskih knjiga, 110 naučnih i stručnih radova i 23 novinska članka, od kojih navodimo samo neke od njih:

- Suzić N., (1995): *Osobine nastavnika i odnos učenika prema nastavi*, Banjaluka, NUB Petar Kočić
- Suzić N., (1998): *Kako motivisati učenike*, Srpsko Sarajevo, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva,
- Suzić N., (1999): *Interakcija kao vid učenja i poučavanja*, U knjizi *Interaktivno učenje*, Banjaluka, Ministarstvo prosvete RS i UNICEF
- Suzić N., (2005): *Pedagogija za XXI vijek*, Banjaluka, TT centar
- Suzić, N. (1999): *Uticaj kooperativnog učenja na razvoj interpersonalnih sposobnosti i emocionalnosti*, knjiga druga, *Interaktivno učenje*, Banjaluka, Ministarstvo prosvjete RS i UNICEF
- Suzić, N. (2010): *Pravila pisanja naučnog rada: APA i drugi standardi*. Banjaluka, XBS

Dr Branka Kovačević, docent,

1. Kovačević, B. navesti objavljene radove

Izjava da li je prijavljena teza pod istim nazivom objavljena na drugoj visokoj – školskoj instituciji

Koliko je članovima Komisije poznato, a na osnovu izjave kandidata mr. sc. Perice Ivanek, izjavljujemo da doktorska teza pod nazivom *Uticaj interaktivnog usavršavanja nastavnika za nenasilnu komunikaciju i responsibilnu interakciju na obrazovno-odgojna postignuća učenika srednje škole* nije prijavljena niti branjena na nekoj drugoj visokoškolskoj ustanovi pod tim nazivom.

ZAKLJUČAK I PRIJEDLOG:

Na osnovu svega što je navedeno na prethodnim stranicama, Komisija konstatuje da je kandidat mr. sc. Perica Ivanek podoban za izradu doktorske disertacije i da je izabrao društveno i obrazovno aktuelnu, naučno relevantnu i nedovoljno istraženu temu za izradu svoje doktorske disertacije. Obrazloženje teorijske i metodološke koncepcije odabrane teme dato u priloženom idejnom projektu, pokazuje da su u elaboraciji teme adekvatno primjenjene savremene teorijsko-metodološke paradigme. Plan izučavanja suštine povezanosti istraživanih varijabli prihvatljiv je i primjeren planiranim empirijsko-eksperimentalnim istraživanjima korelacionog tipa.

Sumirajući sve analizirane parametre, Komisija konstatuje da mr. sc. Perica Ivanek ispunjava sve uslove predviđene Zakonom o univerzitetu i predlaže Nastavno-naučnom vijeću Filozofskog fakulteta i Senatu Univerziteta u Banjaluci da donesu odluku o prihvatanju teme doktorske disertacije iz oblasti pedagoških nauka pod nazivom:

„STRUČNO USAVRŠAVANJE NASTAVNIKA I OBRAZOVNO-VASPITNA POSTIGNUĆA UČENIKA SREDNJE ŠKOLE“ .

KOMISIJA:

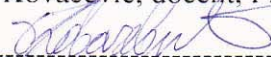
Prof. dr. Mile Ilić, redovni profesor, Filozofski fakultet u Banjaluci, predsjednik

-----

Prof. dr. Nenad Suzić, redovni profesor, Filozofski fakultet u Banjaluci, član

-----

Doc. dr. Branka Kovačević, docent, Filozofski fakultet Istočno Sarajevo, član

-----

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ БАЊА ЛУКА
FACULTY OF PHILOSOPHY BANJA LUKA

Булевар војводе Петра Бојовића бр. 1а, Бања Лука
телефон: 051/322-780, 322-790, 323-080, 323-530
e-mail: fil.fakultet@blic.net

Број: 07/3.1666-2/14
Дана: 11.09.2014. године

На основу члана 71. Закона о високом образовању („Службени гласник Републике Српске“, број 73/10, 104/11 и 84/12) Наставно-научно вијеће Факултета, на сједници одржаној 11.09.2014. године, донијело је сљедећу

О Д Л У К У

о усвајању Извјештаја Комисије за оцјену подобности теме и кандидата за израду докторске дисертације

1.

Усваја се Извјештај Комисије за оцјену подобности теме и кандидата за израду докторске дисертације кандидата мр Перице Иванека, под насловом „СТРУЧНО УСАВРШАВАЊЕ НАСТАВНИКА И ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНА ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА СРЕДЊЕ ШКОЛЕ“.

2.

За ментора се одређује др Миле Илић, редовни професор Филозофског факултета Универзитета у Бањој Луци.

3.

Саставни дио ове Одлуке је извјештај Комисије за оцјену испуњености услова кандидата и теме.

4.

Ова Одлука ступа на снагу даном доношења.

Достављено:

1. Именованом
2. Архиви
3. Рачуноводству
4. У досије

Д Е К А Н

Драго Бранковић
Проф. др Драго Бранковић